



**REPUBLIKA CRNA GORA
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
AGENCIJA ZA RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA**

PROJEKAT

**RAZVOJ PLASTENIČKE PROIZVODNJE U CRNOJ GORI
(RADNA VERZIJA)**

Podgorica, decembar 2001.godine

1. UVOD

Plastenička proizvodnja u Crnoj Gori je po mnogim standardima relativno mlada i nerazvijena grana/podgrana privrede. Iako statistički podaci o proizvodnji i uzgoju biljaka u zatvorenom prostoru postoje, veoma je teško utvrditi i procijeniti potpuno preciznu sliku o stanju i potencijalu ovog sektora privrede. Trenutno, plastenici su male površine i niskog obima proizvodnje, prosječne veličine od oko 750 m². Većina uzgajivača u isto vrijeme uzgaja više vrsta proizvoda (na pr. paradajz, krastavce, paprike, zelenu salatu itd.) i isto tako svi oni u svojim plastenicima uzgajaju rasad za ove proizvode. Osim par izuzetaka plastenici ne posjeduju sisteme grijanja ("hladni plastenici").

Uprkos tome, strateškim pristupom, ova grana ima veliki potencijal da bude značajan faktor u razvoju poljoprivrede u Crnoj Gori sa potencijalnim godišnjim bruto povraćajem 2-3 puta većim od kapitalnih ulaganja. Međutim da bi se ovo postiglo potrebno je puno angažovanje individualnih uzgajivača, Vlade kao i odgovarajućih institucija koje raspolazu sredstvima koja mogu biti plasirana u vidu kredita i/ili donacija. Promjene koje trebaju biti urađene kao i kapital potreban za njihovo sprovođenje nijesu toliko velike kada se to tiče seta pitanja koja treba riješiti. Međutim sa stanovišta individualnog proizvođača to može biti značajan napor pogotovo bez operacione podrške, ostvarivanja uslova za efikasnu proizvodnu i pristupa adekvatnim kreditima.

Imajući u vidu, potencijale sa kojima Crna Gora raspolaže neophodno je značajnije podržati ovu vrstu proizvodnje. U tom pravcu, potrebno je obezbijediti nekoliko preduslova koji će se definisati strategijom razvoja plasteničke proizvodnje u Crnoj Gori i realizacijom konkretnih projekata. U tom pravcu, urađena je i Analiza postojećeg stanja, na osnovu podataka za 60 plastenika.

Osnovni strateški pristup:

- Definisati veličinu plastenika koji može obezbijediti tržišnu proizvodnju;
- Poštovanje precizno definisane tehnologije proizvodnje;
- Formiranje odgovarajuće organizacione forme, koja će omogućiti razvoj specijalističkih funkcija proizvodnje, prodaje, nabavke;
- Obezbeđenje sistema edukacije, kako onih koji počinju tako i onih koji već imaju plastenike;
- Uvođenje standarda (veličina i tip plastenika, tehnologija, pakovanje itd.);
- Utvrđivanje razvoja plasteničke proizvodnje koja se koristi kao dopunska djelatnost ili kao hobi;

Na osnovu raspoloživih saznanja, kao i na osnovu iskustva iz predhodnog perioda, uz pomoć inostranih eksperata i kredinom linijom ova proizvodnja može predstavljati veoma važan faktor razvoja Crne Gore, naravno ukoliko se koriste standardi i iskustva razvijenih zemalja i njihova primjena u skladu sa trenutnim mogućnostima Crne Gore.

U tom pravcu dati su osnovni strateški ciljevi, koje će razraditi u formi biznis plana projektni tim.

2. CILJEVI

Osnovni cilj ovog Projekta je definisanje strateškog pristupa razvoju plasteničke proizvodnje u Crnoj Gori.

Pored ovog osnovnog cilja mogu se izvesti i podciljevi:

- Povećanje plasteničke proizvodnje
- Otvaranje novih radnih mjesta
- Korišćenje potencijala
- Smanjenje uvoza

3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

Plastenička proizvodnja u Crnoj Gori je po mnogim standardima relativno mlada i nerazvijena grana/podgrana privrede. “Udruženje proizvođača biljaka u zatvorenom prostoru” je osnovano aprila 2001 god. i trenutno okuplja 60 od procijenjenih 200 ili više uzgajivača biljaka u plastenicima u Crnoj Gori. Iako statistički podaci o proizvodnji i uzgoju biljaka u zatvorenom prostoru postoje, veoma je teško utvrditi i procijeniti potpuno preciznu sliku o stanju i potencijalu ovog sektora privrede. Trenutno većina članova udruženja posjeduje plastenike male površine i niskog obima proizvodnje, prosječne veličine od oko 750 m². Većina uzgajivača u isto vrijeme uzgaja više vrsta proizvoda (npr. paradajz, krastavce, paprike, zelenu salatu itd.) i isto tako svi oni u svojim plastenicima uzgajaju rasad za ove proizvode. Osim par izuzetaka plastenici ne posjeduju sisteme grijanja (“hladni plastenici”), a kao pokrivač koriste jednoslojni 18 mikronski najlon omotač (polietilen). Sve vrste kultura se uzgajaju u zemljištu i nije zastupljen uzgoj u “vrecama” ili korišćenje “hidroponskih sistema”. Kako niko od uzgajivača ne posjeduje sisteme za parnu sterilizaciju a određene hemikalije kao što je metil bromid nijesu više dostupne, ozbiljan problem mogu predstavljati štetočine iz zemljišta poput nematoda pogotovo ukoliko se značajnije prošire. Relativna veličina individualnih proizvođača i činjenica da svaki od njih pokušava da diversifikuje svoj proizvodni program radje nego da se specijalizuje za određene kulture/rasad, uzrokuje da ova grana privrede pati od velike i raznovrsne neefikasnosti kada se to tiče raspoloživih finansijskih, proizvodnih, tehnoloških resursa i iskorišćenja radne snage.

Uprkos tome, pod vodjstvom sposobnog i agilnog rukovodstva udruženja ova grana ima veliki potencijal da bude znacajan faktor u razvoju poljoprivrede u Crnoj Gori sa potencijalnim godisnjim bruto povratom 2-3 puta vecim od kapitalnih ulaganja. Medjutim da bi se ovo postiglo potrebno je puno angazovanje individualnih uzgajivaca, Vlade kao i odgovarajucih institucija koje raspolazu sredstvima koja mogu biti plasirana

u vidu kredita i/ili donacija. Promjene koje trebaju biti uradjene kao i kapital potreban za njihovo sprovođenje nijesu toliko velike kada se to tice seta pitanja koja treba riješiti. Međutim sa stanovista individualnog proizvođača to može biti značajan napor pogotovo bez operacione podrške, ostvarivanja uslova za efikasnu proizvodnju i pristupa adekvatnim kreditima.

Pored toga, sem očiglednog značaja za razvoj poljoprivrede uopšte, mora se uočiti da plastenička proizvodnja svježeg voća, trava, povrća, ukrasnog bilja može biti značajan činilac kampanje za podsticaj razvoja turizma u Crnoj Gori. Plastenička proizvodnja omogućava proizvodnju siroke lepeze proizvoda koje potražuju ugostiteljski objekti koji uslužuju probirljive turiste koji traže **sigurnu/zdravu i svježu** hranu.. Jedina alternativa je uvoz što naravno razvodnjava efikasnost turizma kao grane.

U prilogu analize postojećeg stanja urađjen je tabelarni pregled aktivnosti “Udruženja za zaštitu biljaka u zatvorenom prostoru”(zbirno, svih 60 članova) na polju plasmana i nabavke za 2000 i prvu polovinu 2001 god., a na osnovu raspoloživih informacija i određenih projekcija (vidi dolje). Zbog nemogućnosti raspolaganja potpuno preciznim informacijama služili smo se i određenim procjenama koje nam ne daju apsolutno preciznu sliku ali nam daju prilično dobru predstavu vezano za trenutno stanje.

Analiza postojeće situacije vezano za plasteničku proizvodnju u CG

Proizvod	2000				31-06-2001		
	Proizvedena količina	Prodana količina	Prodajna cijena	Ukupan prihod	Proizvedena količina	Prodana količina	Prodajna cijena
Zelena salata	217.780 kg.	196.002 kg. (90%)	1.5 DEM	294.003	101.750 kg.	91.575 kg.(90%)	1.2 DEM
Krastavac	267.795 kg.	214.236 kg. (80%)	0.7 DEM	149.965	267.795 kg.	214.236 kg. (80%)	0.7 DEM
Blitva	38.575 kg.	34.717 kg. (90%)	1.5 DEM	52.076	38.575 kg.	34.717 kg. (90%)	1.5 DEM
Paradajz	115.170 kg.	92.136 kg. (80%)	0.6 DEM	55.281	115.170 kg.	92.136 kg. (80%)	0.6 DEM
Paprika	117.830 kg.	94.264 kg.(80%)	1.0 DEM	94.264	117.830 kg.	94.264 kg.(80%)	1.0 DEM
Spanac	19.971 kg.	15.986 kg.(80%)	2.0 DEM	31.953	19.971 kg.	15.986 kg.(80%)	2.0 DEM
Luk	11.851 kg.	8.295 kg.(70%)	1.0 DEM	8,295	1.050 kg.	735 kg.(70%)	1.0 DEM
Cvijeće							
Pecurke							
Ukupno				685,837			

Nabavljeni reprov materijal izrazeno u DM								
Pozicija	2000				31-06-2001			
	Nabavljena kolicina	Iskoristena kol.	Nabavna cijena	Ukupan tr.	Nabavljena kolicina	Iskoristena kol.	Nabavna cijena	Ukupan tr.
a) Sjemeni								
Zelena salata	2.177 gr.	2.177 gr.	4.50 DEM / 1.0 gr	9,800	1.017 gr.	1.017 gr.	4.50 DEM / 1.0 gr.	4,578
Krastavac	1.785 gr	1.785 gr.	1.00 DEM / 1.0 gr.	1,785	1.785 gr	1.785 gr.	1.00 DEM / 1.0 gr.	1,785
Blitva	7.715 gr.	7.715 gr.	0.10 DEM / 1.0 gr.	771	7.715 gr.	7.715 gr.	0.10 DEM / 1.0 gr.	771
Paradajz	0.096 gr	0.096 gr.	30.0 DEM / 1.0 gr.	2,879	0.096 gr	0.096 gr.	30.0 DEM / 1.0 gr.	2,879
Paprika	0.785 gr.	0.785 gr.	12.0 DEM / 1.0 gr.	9,426	0.785 gr.	0.785 gr.	12.0 DEM / 1.0 gr.	9,426
Spanac	33.285 gr.	33.285 gr.	0.10 DEM / 1.0 gr.	3,328	33.285 gr.	33.285 gr.	0.10 DEM / 1.0 gr.	3,328
Luk	1.693 kg.	1.693 kg.	2.50 DEM / 1.0 kg.	4,157	150 kg.	150 kg.	2.50 DEM / 1.0 kg.	300
Ukupno				32,146				23,067
b) Hemikalije/pesticidi								
Kvadrin	13.0 kg.	13.0 kg.	160 DEM / 1.0 kg.	2,080	6.50 kg.	6.50 kg.	160 DEM / 1.0 kg.	1,040
Ridomil	11.25 kg	11.25 kg	44.0 DEM / 1.0 kg.	495	5.50 kg	5.50 kg	44.0 DEM / 1.0 kg.	242
Antrakol	18.0 kg.	18.0 kg.	26.0 DEM / 1.0 kg.	468	9.0 kg	9.0 kg	26.0 DEM / 1.0 kg.	234
Galation	225 kg	225 kg	10.0 DEM / 1.0 kg	2,250	225 kg	225 kg	10.0 DEM / 1.0 kg.	2,250
Previkur	18.0 L.	18.0 L.	15.0 DEM/0.100 ml	2,700	9.0 L.	9.0 L.	15.0 DEM/0.100 ml.	1,350
Konfidor	2.250 L	2.250 L	15.0 DEM/0.25 ml.	1,350	1.125 L	1.125 L	15.0 DEM/0.25 ml.	675
Decis	4.5 L	4.5 L	11.0 DEM/0.100ml	990	2.25 L	2.25 L	11.0 DEM/0.100 ml	495
Ukupno				10,333				6,286
c) Oprema								
Venturijeva Cijev/ pipes	30 pieces	30 pieces	150 DEM / piece	4,500	20 pieces	20 pieces	150 DEM	3,000
Kap po kap crjeva/ tubes	10.000 pieces	10.000 pieces	0.5 DEM / 1. Meter	5,000	7.500 meters	7.500 meters	0.5 DEM / 1. Meter	3,750
Pumpe potopne/ pumps	3 pieces	3 pieces	1.800 DEM	5,400	2 pieces	2 pieces	1.800 DEM	3,600
Ukupno				14,900				10,350
d) Najlon								
3- godisnji najlon	8.654 kg	4326.9 kg	5.0 DEM /1.0 kg.	21,634	5.000 kg	5.000 kg.	5.0 DEM /1.0 kg.	25,000
Crna folija					22.500m2	22.500m2	100m2/15 DEM	3,375
Agri					20.000m2	20.000m2	100m2/40 DEM	8,000
Antifog					30.000m2	30.000m2	100m2/10 DEM	3,000
Zasjena					15.000m2	15.000m2	100m2/50 DEM	7,500
Vezovi					205.000 m	205.000 m	1.000 m/8.0 DEM	1,600
Ukupno				21,634				48,475
e) Djobriva								
Stajnjak	90.000 kg	90.000 kg	4kg/0.20 DEM	4,500	180.000kg	180.000kg	4kg/0.20 DEM	9,000
Mineralno djobrivo	3.600 kg	3.600 kg	50 kg/32 DEM	2,304	1.800 kg	1.800 kg	50 kg/32 DEM	1,152
Folijarna prihrana	90 lit.	90 lit.	0.250ml/5.0 DEM	1,800	45 lit.	45 lit.	0.250ml/5.0 DEM	900
Ukupno				8,604				11,052
j) Obrada zemlje i r. s.								
	Ukupna površina	Obradivana površ.	Obradivana površ.	Ukupno	Ukupna površina	Obradivana površ.	Obradivana površ.	Ukupno
Oranje	45.000m2	45.000m2	1.000m2/20 DEM	900	45.000m2	45.000m2	1.000m2/20 DEM	900
Freziranje	45.000m2	45.000m2	1.000m2/40 DEM	3600	45.000m2	45.000m2	1.000m2/40 DEM	1,800
Radna snaga	45.000m2	45.000m2	2 DEM/1h	262,800	45.000m2	45.000m2	2 DEM/1h	131,400
Ukupno				267,300				134,100
g) Amortizacija	45.000m2	45.000m2	34DMx45000/10y	153,000	45.000m2	45.000m2	34DMx45000/10y	153,000
Ukupno				507,917				386,330

Godina	Prihodi	Rashodi	Profit	Provit po članu
2000	685,837	507,917	177,920	2,965
2001(do 31.06.)	494,164	386,330	107,834	1,797

Troskovi za najlon su racunati koristeci sljedece procjene

1kg najlona pokriva oko 5.2 m2

najlon se mijenja svake druge godine sto nam sluzi kao indikator u obracunu njegove amortizacije cijena za 1kg je 5DM

Ukupna površina koju treba pokrivati je 45,000m2

Amortizacija za obje godine je obracunata koristeci formulu

34x45000/10

34 - cijena 1m2 plactenika

45000 - ukupna površina pod plactenicima

10 - period amortizacije/ vijek trajanja plactenika

Napomena: troskovi održavanja nijesu ukljuceni

U nedostatku informacija o ukupnoj proizvodnji i potrosnji povrca u Crnoj Gori sluzili smo se odredjenim procjenama i dosli do procjene da ukupna proizvodnja članova Udruzenja iznosi oko 4% domacih potreba. Ako pretpostavimo da se u Crnoj Gori proizvede jos 3-4 puta vise, vidimo da je uvoz ogromna stavka u zadovoljenju potreba Crne Gore za povrćem.

Napomena: ANALIZA POSTOJECEG STANJA je uradjena na osnovu informacija dobijenih od “Udruzenja proizvođača biljaka u zatvorenom prostoru”, i preliminarnog istraživanja konsultantske firme FLAG (strucni konsultant Dr. Eion Scott) i u saradnji sa Agencijom za razvoj malih i srednjih preduzeca. Integralan izvjestaj G-dina Scott-a je dostupan i moze se dostaviti zainteresovanim stranama.

4. STRATEGIJA RAZVOJA

a) Polazne osnove

- *Postojeće stanje (kapaciteti i potencijali)*

Ideja je bila da se sto preciznije utvrdi analiza postojećeg stanja u plastenickoj proizvodnji u Crnoj Gori na osnovu koje je moguće krenuti u detaljnu izradu Strategijskog biznis plana za ovu granu/podgranu privrede. Na osnovu preliminarne analize utvrđeno je da ova grana ima izuzetno dobru perspektivu i da **ukoliko se nacelno definisana strategija pravilno sprovede** (takodje dostupna na zahtjev), dolazi se do potencijalnog godisnjeg bruto prihoda od 20-25 miliona DM sa stopom povrata 2-3 puta vecom od kapitalnih ulaganja. Ovo kao i jos niz stvari ostaje da bude predmet analize u toku izrade Strategijskog biznis plana.

- *Definisanje industrijske proizvodnje (robno proizvodjaci za trziste)*

U ciju ostvarivanja pozitivnih ekonomskih efekata za ovu granu kao i u cijlu uspjesnog sprovođenja kompletne strategije, potrebno je napraviti razliku izmedju plastenicke proizvodnje koja ima ekonomsko opravdanje (poslovna), od one koja služi samo za potrebe odredjenog domacinstva. Ovo je veoma vazno kada se to tice optimalne ekonomsko opravdane velicine platenika, njegove tehnoloske opremljenosti, kao i efikasnosti samog procesa proizvodnje i koriscenja radne snage.

b) Definisanje standarda

Standardizacija svih relevantnih elemenata vezanih za staklenicku proizvodnju je od izuzetnog znacaja za uspjesno implementiranje strategije razvoja ove grane

- *Velicina platenika*

Bazirano na komparativnom iskustvu, analizi rentabilnosti (koristeci veoma ogranicene informacije), razumijevanju potrebe da se treba znacajno poboljsati efikasnost radne snage, kao i analizi ostalih problema (vidjeti izvjestaj Dr. Scott-a), vjeruje se da bi minimalna velicina platenika opravdana ekonomskim kriterijima u Crnoj Gori trebala biti oko 2,000m². Da bi se ostvario ovaj rast, cak i u okviru clanova udruzenja, bice potreban znacajan, bar sa stanovista uzgajivaca kapitalni izdatak. Zapravo dok bi zeljena

velicina bila oko 2,000m², izgleda realnija skala rasta na oko 1000m². Isto tako, da bi se ostvarili ciljevi postavljeni od strane udruženja i da bi se privukao potreban kapital, zahtijevace se neki oblik standardizacija u pogledu konstrukcija plastenika (date preporuke u izvjestaju Dr Scott-a).

Paralelno u cilju snizenja troskova za plastenike kao i u cilju povecanja zaposlenosti u Crnoj Gori trebalo bi izraditi Feasibility Study (studiju izvodljivosti) proizvodnje tako standardizovanih plastenika u Crnoj Gori.

- *Tehnologija rada*

Standardizacija procesa proizvodnje (koriscenja sistema navodnjavanja, grijanja, repromaterijala/sjemena, djubriva, sistema za zastitu od bolesti i stetocina itd) je takodje neophodna. U definisanju standarda koristice se komparativna iskustva drugih zemalja uz poštovanje specifičnosti Crne Gore.

- *Vodjenje evidencije*

Udruženje bi trebalo napraviti jedinstven/standardizovan obrazac na kom bi članovi udruženja pravili svoje izvjestje. Takva vrsta obrazca ili dnevnika bi sadrzala informacije kao sto su: min/max temperature, aktivnosti (posadjeno x grama sjemana paradajiza-upotrijebljeno y kg djubriva 10-10-10; poznjeveno z kg salate, prevezeno f kg; paradajiz prskan sa Rasmethrin-om...) razne observacije (na krastavcu su se pojavije blage opekline). Uzgajivaci koji koriste ovakve forme u SAD smatraju ih od neprocjenjive vrijednosti pogotovu ako jos sadrze informacije o stetocinama (na pr. 20 Januara pronadjena bijela musica na paradajizu u odredjenoj oblasti).

- *Kontrola tehnicko tehnoloskih procedura*

Udruženje u saradnji sa Institutom za poljoprivredom bi trebalo ispitati na koji nacin da se članovi opskrbe sa instrumentima za testiranje kvaliteta ishrane u zemljistu (biljkama I u zemljistu) kao i opremom za borbu protiv stetocina i bolesti i razviti procedure i sisteme njihove kontrole.

- *Standardizacija "crnogorskog" proizvoda i pakovanja*

Trenutno ne postoje pisani standardi kvaliteta za povrce proizvedeno u plastenicima u CG. . Takvi standardi za povrce proizvedeno u plastenicima su vec uspostavljeni u Holandiji, Velikoj Britaniji, SAD i drugim zemljama. U skladu sa tim trebalo bi obezbijediti kopije ovih standarda vezano za uzgoj povrca kao i one vezane za kooperative da bi se izvuklo i primijenilo ono sto odgovara ovdasnjim specifičnostima. To bi se moglo koristiti kao osnova za uspostavljanje standarda u CG. Udruženje bi trebalo ispitati nazine da se skrene paznja na ekolosku komponentu Crne Gore i stvoriti takvu predstavu kod potencijalnih potrosaca domacih i inostranih. To bi mogao biti znacajan segment marketing kampanje. Kao prvi korak na tom putu, Udruženje bi trebalo razviti i registovati jedinstveni trgovacki znak i standardizovati pakovanje koji članovi

mogu upotrebljavati u sklopu zadovoljenja standarda propisanih od strane Udruženja (made in Montenegro).

c) Organizaciona struktura (forma, struktura, odnosi)

Potrebno je utvrditi najoptimalniji način organizacije članova Udruženja i ostalih uzgajivaca u plastenicima u cilju jedinstvenog nastupa pri nabavci, prodaji, održavanju, prooizvodnji i eventualnoj proizvodnji plastenika. Na ovakav način bi se znatno snizili troškovi a povećali prihodi i sinhronizovala proizvodnja.

d) Edukacija

Razviti plan za godišnje održavanje seminara/ workshop-ova (na pr. jednodnevnog ili dvodnevnog workshopa za plasteničku proizvodnju u CG, na kojem bi uzeli učesce: Udruženje/clanovi, osoblje iz Instituta za poljoprivredu, kao i spoljni stručni konsultant koji je uključen u ovakve projekte u CG ili u regionu). Organizovanje “oglednih plastenika” u kojima bi se mogle održavati ovakve manifestacije. Uz pomoć odgovarajućeg spoljnog konsultanta a u saradnji sa Institutom za poljoprivredu, trebalo bi kontinuirano organizovati probe takve da se članovima pružaju informacije o preporukama za selekciju novih poboljšanih vrsta koristeći parameter kao što su prinos, otpornost na bolesti, vijek trajanja i odgovor kupca. Kao dio ovih proba Udruženje bi organizovalo godišnje dane na polju gdje bi članovi mogli sve vidjeti iz prve ruke i učiti odatle. **Preporuka je da se obezbijedi reprezentativnoj grupi članova Udruženja zajedno sa jednom ili dvije osobe iz Instituta za poljoprivredu da posjete veliki sajam plastičke proizvodnje u Holandiji (NTV).**

e) Kreditna linija

Kao značajna podrška razvoju ove proizvodnje neophodno je obezbijediti kreditnu liniju. U tom pravcu potrebno je obezbijediti:

- Iznos kredita

Predlaže se da se za kreditnu liniju obezbijedi 1,5 mil. DEM. Ova sredstva treba upotrijebiti:

1. nabavku plastenika
2. nabavku dodatne opreme za postojeće plastenike
3. nabavku sjemena

Ispitati mogućnost da se na osnovu 1,5 mil. DEM obezbijedi kredit od proizvođača u iznosu od 4,5 mil. DEM.

Prije raspisivanja tendera stručni tim iz Udruženja je u obavezi da odabere i utvrdi vrstu i tip plastenika koji će se nabaviti.

- Procedura

Nakon utvrđivanja iznosa kredita Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća će definisati strateške uslove ove kreditne linije:

- i. Proizvodnja povrća, cvijeća;
- ii. Korišćenje postojećih potencijala;
- iii. Regionalni prioriteti;
- iv. Poštovanje standarda (veličina i tip plastenika, tehnologija itd.);
- v. Kreditne uslovi;

Udruženje proizvođača u zaštićenom prostoru će utvrditi:

- veličinu i tip plastenika, u skladu sa potencijalima i uslovima u pojedinim regijama
- kriterijume za selekciju prijava za kreditiranje
- monitoring i kontrolu realizacije kredita

Banka će definisati kreditne uslove poštujući prijedlog Ministarstva i Agencije. Kao mogući prijedlog bi bio:

- grejs period 6 mjeseci
- rok vraćanja 3 godine
- kamatna stopa 4%
- instrumenti obezbeđenja kredita (banka samostalno definiše)

Agencija i Flag će pripremiti model za izradu biznis plana i obezbijediti podršku za izradu ovih biznis planova.

Zahtjevi za kreditiranje (biznis plan) će se upućivati kod banke. Formiraće se kreditni odbor koji će sačinjavati Banka i Udruženje. Ovaj odbor će donositi odluke ko će dobiti kredit, po unaprijed utvrđenoj proceduri i pravilima.

- Terminski plan realizacije

r.b.	Aktivnost	Nosilac	Rok
1.	Utvrđivanje iznosa kredita	Ministarstvo poljoprivrede CKB	18.2.2001
2.	Obezbeđenje sredstava	Ministarstvo poljoprivrede CKB	24.12.2001
3.	Definisanje standarda (tip i veličina plastenika)	Udruženje	20.12.2001
4.	Raspisivanje tendera za nabavku plastenika	Agencija, Ministarstvo	24.12.2001
5.	Raspisivanje tendera za dodjelu kredita	Ministarstvo, Agencija i Udruženje	10.01.2002

6.	Definisanje kreditnih uslova	Ministarstvo, Agencija i Banka	10.01.2002
7.	Monitoring	Udruženje	

5. PROJEKTNI TIM

Za realizaciju ovog značajnog projekta, potrebno je formirati projektni tim u sastavu:

1. Ratko Vujošević, Udruženje
2. Željko Vidaković, dipl.ing.agronomije
3. Smail Čumuljaj, mašinski inženjer
4. Jovo Matijašević, dipl.ing.hortikulture
5. Rade Mijović, Ministarstvo
6. Goran Vujović, Flag
7. Tomas Papa, Flag
8. Marija Iličković, Agencija
9. Biotehnički institut
10. Ana Mišurović, Zavod za ekotoksikološke analize
11. Pravnik

6. TERMINSKI PLAN REALIZACIJE

r.b.	Aktivnost	Rok
1.	Biznis plan	01.02.2002.g.
2.	Kreditna linija	15.01.2002.g.